

L'Antropologia, una professió revolucionària per a l'Administració pública – Pep Guasch Capell

© 22 de febrer de 2022

Més enllà de la imatge que puguem tenir d'un antropòleg, potser com un ésser curiós i estrany que se'n va per "aquests mons de Déu" a estudiar i investigar sobre tradicions i costums d'altres cultures, al segle XXI i al nostre país aquest ésser és **un**

professional amb coneixements i habilitats clau alhora d'entendre el món on vivim, el comportament dels ciutadans en diferents situacions, i les maneres de fer de les organitzacions amb qui ens relacionem dia rere dia, com les administracions públiques. Les següents línies volen aportar llum i abordar alguns aspectes que cal tenir en compte sobre una figura professional que pot esdevenir clau per a l'Administració.

Actualment, les antropòlogues i els antropòlegs estan treballant en diferents entorns i per a entitats de tipus públic, privat o del tercer sector. Deixant de banda qui treballa com a autònom o en una organització on l'encàrrec i les funcions són comprensibles, enteses o definides per l'Antropologia

aplicada, **la majoria d'aquests treballadors s'ubiquen en posicions on no s'ha sol·licitat de manera explícita que les ocupi un antropòleg.** O s'ha fet de manera confusa o generalista, incloent a l'oferta o convocatòria del lloc de treball l'opció que tothom amb estudis superiors relacionats en ciències socials o humanistes podia presentar-s'hi, entre les quals podem suposar que s'inclou l'Antropologia, sense conèixer bé què pot aportar aquesta disciplina al càrrec en qüestió. Un error produït pel desconeixement, ja que el fet d'haver estudiat i après antropologia aporta, com ja s'ha fet esment, coneixements i habilitats molt interessants alhora de comprendre la societat en què vivim i a actuar-hi de forma afavoridora. I més ara, que la realitat es tan complexa.

L'organització que segurament està més centrada en gestionar i també transformar realitats és l'Administració pública. O gestiona la realitat per transformar-la pel bé del ciutadà. Deixant de banda les directrius polítiques, **en tots els nivells de l'Administració existeixen llocs de treball en els quals és fonamental entendre què està passant per projectar una idea, proposta o acció pel bé comú d'algun tipus de col·lectiu o amb relació a un context determinat.** Des de les àrees d'infància o joventut fins a les de serveis socials o gent gran, i des de les d'innovació o cultura a les de participació ciutadana o el treball comunitari. En aquest article ens referirem, doncs, als llocs tècnics o directius amb tasques de planificació, organització, coordinació o avaluació. En tots ells cal entendre diferents realitats, i l'antropòleg està capacitat per entendre-les. A més, com més complexes siguin, més idoni esdevé el professional per desxifrar-les. A l'Administració, "entendre l'altre", una de les premisses clares i més repetides de l'antropologia, és fonamental.

El 15 d'octubre de 2015, **l'Associació Europea d'Antropòlegs Socials** va firmar a Praga una declaració que posa de manifest la necessitat de la disciplina per a l'Europa actual, immersa en processos de gran complexitat. En aquesta declaració s'explica els motius a través dels diferents mètodes de treball de l'Antropologia. En relació amb les funcions i tasques d'aquestes posicions de treball dins l'Administració, m'agradaria adaptar-ne algunes i afegir-ne d'altres, com són **l'observació participant, el relativisme cultural i la flexibilitat cognitiva.**

L'observació participant és el mètode de recopilació de dades clau en l'antropologia. Aquest tipus d'observació es realitza interactuant amb les persones (informants) que formen part, en aquest cas, de l'entorn de treball i de la seva relació amb l'organització. Participant en major o menor mesura, però sense vincular-s'hi. Preguntant sense opinar, intentant recollir informació a fons sobre alguna situació i deixant actuar les parts de manera lliure. Observacions que es recullen en un diari de camp per després elaborar una etnografia, l'estudi complet. És evident que al dia a dia a l'Administració, en aquest tipus de llocs de treball, es pràcticament impossible realitzar tota aquesta tasca. Però amb l'experiència d'haver estat instruïts en aquesta tècnica, la mirada cap als agents amb qui interactuem és àmplia i transversal: a qui va adreçat el projecte, amb qui treballem i des de quina organització l'impulsem. L'observació participant i constant aporta un valor de qualitat a les funcions encomanades i un projecte resultant més d'acord amb la idiosincràsia de les parts.

El relativisme cultural entès com a eina de treball, tal com indica la declaració de Praga, tracta sobre la necessitat d'entendre el que fan les persones i la manera com interpreten les seves pròpies accions i visions del món. És allò tan repetit en antropologia, i ja esmentat, d'"entendre l'altre". Una concepció per comprendre d'una manera neutra els agents que es relacionen en un projecte, a qui ens adrecem i, sobretot, amb qui ens relacionem o hauríem de fer-ho per cercar acords en ferm, amb les

complicitats oportunes i amb confiança mútua entre les parts. Si en algun moment heu de mediar en alguna situació o conflicte, aviseu a un/a antropòleg/a .

La flexibilitat cognitiva, de vegades també denominada “intellectual” o “mental”, és la capacitat d’adaptar una conducta o pensament en situacions noves, canviant o inesperades. Aquesta habilitat es desenvolupa a través de les dues eines o tècniques anteriors i dels estudis i la pràctica de l’antropologia en general, ja sigui a raó de l’observació participant, a l’hora “d’entendre l’altre” o en l’estudi de la història humana i de les relacions entre cultures. Aquest tipus de coneixement produeix, inevitablement, l’habilitat de poder fer canvis en la concepció del projecte inicial i estar en disposició de fer-los, adaptant la proposta i les decisions a les circumstàncies. Tenir flexibilitat cognitiva també significa adquirir més curiositat, empatia, imaginació i creativitat.

Aquestes són tres de les tasques, però podrien ser-ne més o explicar-se d’una altra manera. Resumint, **ens trobem davant de professionals amb una consciència de la diversitat àmplia i una gran capacitat de reconèixer les peculiaritats de les persones o del col·lectiu sobre el qual actuem, de cada membre de l’equip amb qui treballem, de l’espai de l’Administració des del qual es realitza la intervenció, el projecte o el servei, i de les entitats o organitzacions amb les quals ens relacionarem.** Sovint, el resultat de la feina feta per part d’un equip tècnic al qual hi ha un professional de l’antropologia haurà tingut en compte tota aquesta amalgama de cultura. Per tant, tingueu sempre a prop un/a antropòleg/a.

Pep Guasch Capell

President de l’Associació Catalana de Professionals de l’Antropologia (ACPA)

www.acpantropologia.cat

🔗 ACPA, ANTROPOLOGIA APLICADA, ANTROPOLOGIA PROFESSIONAL, FLEXIBILITAT COGNITIVA, INNOVACIÓ, OBSERVACIÓ PARTICIPANT, ORGANITZACIÓ, PEP GUASCH CAPELL, RELATIVISME CULTURAL